Balthaſaris Caſtilionis Comitis De Curiali ſiue Aulico Libri quatuor ex Italico ſermone in Latinum conuerſi.

Bartholomæo Clerke Anglo Cantabrigienſi Interprete.

Non ante Æditi.

LONDINI,
apud Iohannem Dayum
Typographum.

An. Domini.
1571.

Coll. Soc. Iesu Salm. ex dono Regum.

De Curiali ſiue Aulico Liber primus.

IN ancipitem cogitandi curam iam pridem incidi (Alfonſe chariſſime) è duobus vtrum eſſet difficilius: aut tibi negare quod à me vehementer contendiſti, aut id quod nollem tandem aliquando ſuſcipere. Nam honeſta in re tibi quicquam non concedere, cui tantum deberem, & à quo me plurimi fieri ſemper intellexi, durum plane videbatur: & id tamen inconſultiùs aggredi, quod exequi, & ad extremũ perficere non poſſem, indecorum putaui: illi præſertim, qui iuſtæ reprehenſiones quanti momenti eſſent non ignoraret. Hac poſt eaquàm apud me vltro citroq; diu egiſſem: omnino decreui pertentare, quantum adiumenti hoc tam graue alijs ſatiſfaciendi deſiderium diligentia mea poſſit adijcere. Ferè enim alijs in rebus labores hominum atq; ſtudia non mediocriter excitare ſolet. Tu igitur a me valde contendis vt ſcribam quæ ſit hominum Curialium in Aulis Regijs agentium præcipua viuendi ratio atq;

commoueant. Luce itaq; clarius exiſtit, vſum quàm rationẽ maioris eſſe momenti, vel ad res nouas aggrediendas, vel ad veteres antiquandas: enim ſi quis exquiſitam & perfectam rationem indagare velit, facile profecto fuerit, labi, errare decipi. Quæ cum mihi valde difficilia circa rem propoſitam vndiq; occurrere videam, excuſatione quadam vti cogor, & iſtum apertè errorem (ſi tamen error dici debeat) vtriſq; nobis communem profiteri: vt ſi ego culpæ alicuius nota atq; labe reſperſus videar, tute ab eadem minimè liber aut immunis videare. Non enim minori tibi vitio vertetur, quòd onere grauiore amicũ, depreſſeris, quàm mihi quod viribus meis rem planè imparem & iniquam ſuſceperim. Veniamus igitur aliquando tandem ad propoſitam metam, & adeo expreſſam Curialis viri effigiem formemus, vt Princeps quicunq; dignus fuerit, cui iſte noſter inſerniat, licet alioqui non ita magni nominis ſit, huius tamen gratia magnificus atq; illuſtris habeatur. Neq; tamen in his libris certis quibuſdam & deſtinatis præceptis curioſe innitemur, quæ plerumq; in huiuſmodi re inſtituenda obſeruari ſolent:

 ſed

De Curiali ſiuè Aulico Liber ſecundus.

NOn ſine ſumma admiratione altius apud me agere ſoleo, vnde hac tam craſſa Senum hallucinatio. Quæ quoniam per omnium animos ingraueſcente iam ætate propagatur: propria & illorum hominum ferè naturalis videri poteſt. Nam cum illis vbi primum ſermonē inieris, elapſa iam olim tempora ſummis laudibus proſequuntur, præſentia vero omnibus diris deuouent. Nihil noſtrarum actionum aut morum, nihil quod ipſi iuuenes non egerint, alicuius momenti æſtimant: deniquè omnes omnium conſuetudines, omnes viuendi rationes, nunc demū inclinare, & in deterius vergere. Res mehercule non indigna admiratione, prouectam iam ætatem, quæ reliquis in rebus vſū atquè experientia animi iudicium confirmare ſolet, hac vna in re adeo ſibi ludificari, plane vt non perſpiciat, in peius homines quotidie necne labantur. Quod ſi ea nunc eſſet rerum conditio, ſi patres filijs

Senum errores de præteritis temporibus.

Experientia iudicij mater.

De Curiali ſiuè Aulico Liber tertius.

PYthagoras ille egregius iam olim philoſophus (vti memoriæ proditũ eſt) ſubtili quadam & exquiſita indagatione Herculei corporis menſuram ſolertiſſimè inueſtigauit. Spatium ſiquidem illud, in quo vnoquoquè luſtro Olympiades in Achaia prope Elidem coram Iouis Olympici templo celebrabãtur, ab ipſo Hercule emenſum cognouerat. Cuius cum ſtadium ſexcentorum & viginti quinquè pedum eſſet, & illis tamen ſtadijs aliquanto ſpatioſius, quæ a poſteris illius in nonnullis Græciæ partibus conſtituta erant (cum totidem tamen pedes continerent) facile Pythagoras ex illa proportione animaduertit, quanto Hercules reliquis hominibus pede longior eſſet: cumq; corporis magnitudinem ex pede collegiſſet, eundem reliquis tanto proceriorẽ dijudicauit, quãtò illius ſtadium, cœteris omnibus longius, & ſpatioſius extiterat. Tu itaquè mi Alphonſe eadem omnino ratione ex iſta tam exili totius parte, coniectura facilè conſe-

Pithagoræ exemplum aptiſſimum.

qui

De Curiali ſiuè Aulico
Liber quartus.

IN ſtituenti mihi ſuperiorum librorũ ſermoni, quartæ etiam noctis diſputationes adiungere, grauis quædam & acerba recordatio occurrit, quæ mihi, & humanæ vitæ miſerias ante oculos proponit, & fallacem ſpem noſtram, fragilemq́; fortunam: quæ inanes noſtras contentiones in medio ſæpè curſu frangit, aliquando in ipſo portu, atque termino obruit, nonnunquàm in ipſis initijs priuſquàm portum conſpicere potuerunt, anteuertit. In iſtas animi curas moleſtiasq́; incido, quoties luctuoſam illam domus noſtræ orbitatem, ſtatìm poſt iſtas diſceptationes, trium illuſtriſſimorum hominum morte comminiſcor. Horum primus Gaſparus Pallauicinus erat, qui morbo grauiſſimo affectus, & in extremum vitæ diſcrimen ſæpenumero adductus, etſi inuita & repugnante morte, ſummo animi vigore, corpus ſpiritumq́; vnà aliquandiu contineret, tandem tamen nondum exacto naturali ætatis curriculo, immaturiùs vita exceſ-

Ciceronis imitatio.

¶ In Balthaſaris Caſtilionis AVLICVM a Bartholomæo Clerco Latinum ex Italico factum.

QValem Plato REMPVBLICAM,
Diuinus olim finxit, et
Qualem BEATVM prodidit
Regis magiſter maximi,
Et ille qualem RHETOREM
Deſcripſit omnium optimus
Rhetor Latinus Tullius:
Talem AVLICVM Caſtilio
Coloribus veriſsimis
Depinxit Hetruſcis ſuis.
At illud ô factum malè,
Quòd non erat fas gentibus
Et cœteris cognoſcere
Tam inſigniter pictum AVLICVM.
Donec Quirinalem togam,
Hetruſco ablato pallio,
Inſigni huic dat AVLICO
Clercus Britannus aulicus:
Clercus, Minerua cui fauet,
Cui lingua, cui pectus ſapit,
Vulgare qui profert nihil.
Ergo illud ô factum bene,

Quòd